

(ร่าง)รายงาน

กรณีศึกษาการปฏิรูปที่ดินพื้นที่อำเภอลำน้ำเคียว จังหวัดนครราชสีมา¹

บริพัตร สุนทร² ระวี ถาวร³ และโชคดี ปรโลภานนท์²

อดีตพื้นที่วังน้ำเคียวเป็นพื้นที่ป่าที่สมบูรณ์การเข้าถึงยากลำบากต่อมามีการพัฒนาตัดถนนเส้น 304 พร้อมกับเส้นทางรอบเขาใหญ่หลังประกาศพัฒนาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ทำให้การเข้าถึงสะดวกมากขึ้น จึงเป็นกลายพื้นที่ดึงดูดผู้คนหลากหลายจากทุกสารทิศเข้ามาอยู่อาศัย ทำมาหากินในอาชีพต่างๆ ที่หลากหลาย ดังนั้นพัฒนาการการเติบโตของอำเภอลำน้ำเคียวจึงมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเชิงนโยบายของการพัฒนาประเทศทั้งนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ นโยบายป่าไม้ ที่ดิน และนโยบายการเมืองซึ่งมีพลวัตที่รวดเร็วเนื่องจากเป็นพื้นที่มีผลประโยชน์สัมพันธ์กับกลุ่มทุนเศรษฐกิจการเมือง จนกลายเป็นพื้นที่ตอบโต้นโยบายทางการเมือง ในขณะที่เดียวกันก็มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครที่ศูนย์กลางของการพัฒนา และยังมีถนนสาย 304 ตัดผ่านซึ่งเส้นทางเศรษฐกิจสายหลักที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจหลักของภาคอีสานไปยังนิคมอุตสาหกรรม ท่าเรือภาคตะวันออก ดังนั้นพื้นที่อำเภอลำน้ำเคียวจึงได้รับผลกระทบจากนโยบายการต่างๆ อย่างรวดเร็วและชัดเจน โดยเฉพาะประเด็นเรื่องที่ดินซึ่งพบว่าการครอบครองและถือครองที่ดินมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในช่วงการเติบโตของกระแสนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว จนทำให้วังน้ำเคียวเป็นที่รู้จักของคนทั้งประเทศ ภายใต้วาทกรรมการโปรโมทการท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งเป็นแหล่งที่มีภูมิประเทศว่า “สวิตเซอร์แลนด์อีสาน” และแหล่งอากาศดีว่า “แหล่งโอโซนอันดับที่ 7” แถมยังมีการกลับมาของกระตือรือร้นทำให้เกิดการกิจกรรมดึงดูด “นอนรีสอร์ทดูกระทิง” ส่งผลให้เกิดกระบวนการปั่นราคาที่ดินให้สูงส่งผลให้เกิดขบวนการกว้านซื้อขายที่ดินอย่างมาก ท่ามกลางความซับซ้อนของตัวบทกฎหมาย นโยบายต่างๆ ดังนั้นการศึกษาการปฏิรูปที่ดินจึงเป็นเรื่องที่มีความท้าทายทั้งในระดับการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ระยะยาว รวมทั้งระดับนโยบายการจัดการที่ดินป่าไม้อย่างเป็นธรรม จึงเกิดงานศึกษากรณีศึกษารั้งนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ประการแรกคือ พัฒนาการการถือครอง สาเหตุและผลกระทบของปัญหาที่ดินที่เชื่อมโยงกับนโยบายต่างๆ ประการที่สอง คือ แนวทาง และทางเลือกใน

¹ ฉบับย่อเพื่อการประกอบเวทีแลกเปลี่ยน วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2555 ค. ไทขสามัคคี อ.วังน้ำเคียว

² มูลนิธิเกษตรเพื่อการพึ่งตนเองและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

³ แผนงานประเทศไทย ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนแห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

การปฏิรูปที่ดิน โดยใช้วิธีการศึกษาหลักโดยการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัย เอกสารจากหน่วยงานต่างๆ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการประชุมกลุ่มย่อย โดยเน้นการศึกษาใน 2 ตำบล คือ ตำบลไทยสามัคคีซึ่งมีปัญหาเรื่องพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลานทับซ้อนกับที่ทำกิน ตำบลวังน้ำเขียวมีปัญหาป่าสงวนแห่งชาติโซน C ทับพื้นที่ทำกิน และทั้งสองพื้นที่ยังประสบปัญหาการทับซ้อนของพื้นที่ สปก.กับพื้นที่ป่าไม้

ผลการศึกษา

1. บริบทพื้นที่:ฐานทรัพยากรที่ดินป่าไม้ และสภาพเศรษฐกิจสังคม

ปัจจุบันอำเภอวังน้ำเขียวมีเนื้อที่ 706,247 ไร่ ครอบคลุม 1 เทศบาล 5 ตำบล 83 หมู่บ้าน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแอ่งกระทะที่ล้อมรอบด้วยสันเขา ทางทิศเหนือมีขอบสันเขาป่าสะแกราษ ทิศใต้มี สันเขาสันกำแพง ทิศตะวันออกมีสันช่องเขาหน้าผาชัย และทิศตะวันตกมีสันเขาใหญ่ โดยภายในแอ่งกระทะมีลักษณะภูมิประเทศร้อยละ 45 มีสภาพเป็นลูกคลื่นสลับพื้นที่ราบเนินเขามีความสูงเฉลี่ย 200-700 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง และอีกร้อยละ 55 จะมีสภาพเป็นพื้นที่เนินเขาและภูเขา สูงจากระดับน้ำทะเล 400-700 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางซึ่งจะพบพื้นที่ในโซนพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียว (แหล่งอ้างอิง...) โดยข้อมูลจากสำนักงานอำเภอวังน้ำเขียวระบุว่าในพื้นที่ตามแนวเขตการปกครองของ อำเภอวังน้ำเขียวครอบคลุมพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลานและอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 253,875 ไร่ เขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน 241,018 ไร่ และเป็นพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์ 9,318 ไร่ ป่าเขาแผงม้า ปัจจุบันประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาแผงม้า 5,000 ไร่ ป่าถาวร (แปลงRF) ที่กันคั่น สปก. 2,2732 นอกนั้นเป็นเขต ป่าสงวนแห่งชาติ(ที่ว่าการอำเภอวังน้ำเขียว,2555) ป่าไม้ที่พบจะเป็นป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบ แล้ง ป่าดิบชื้น และป่าดิบเขา ซึ่งมีความสำคัญเป็นพื้นที่ต้นน้ำของแม่น้ำลำพระเพลิง ลำเชียงสา ลำมูล และลำพระยาธาร

พื้นที่เกษตรกรรมบางส่วนได้รับการจัดสรรเป็นพื้นที่ สปก. บางส่วนทับซ้อนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติในโซนตำบลไทยสามัคคี บางส่วนทับซ้อนอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติโซน C ในพื้นที่ตำบลวังน้ำเขียว โดยที่ชาวบ้านมีการเสียภาษีบำรุงที่ (ภบท.5) ให้ตำบล ที่เรียกภาษาท้องถิ่นว่า “ภาษีดอกหญ้า” ในพื้นที่การเกษตรจะไม่มียระบบชลประทานจะใช้น้ำจากบ่อ คลอง ห้วย ซึ่งจะมีการกันฝายกักเก็บน้ำกระจายตามร่องห้วยต่างๆ การใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินพื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่เป็นพืชไร่ได้แก่ ข้าวโพด มันสำปะหลัง ไม้ดอก กล้วยไม้ สวนผลไม้ทั้งลำไย ลิ้นจี่ มะไฟ มะม่วง มะขามหวาน พุทรา เพาะเห็ดหอม และพืชผักต่างๆ และบางส่วนมีการเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่รีสอร์ท สวนเกษตรเชิงท่องเที่ยวที่มีร้านค้าที่พักจากนายทุนข้างนอก (ขาดข้อมูลเชิงปริมาณ และแผนที่)

ในส่วนสังคม วัฒนธรรม พบว่าชุมชนในพื้นที่วังน้ำเขียวประกอบด้วยกลุ่มชุมชนที่อพยพเข้ามาจากหลากหลายแห่งในช่วงเวลาแตกต่างกันโดยเริ่มมีการตั้งถิ่นฐานครั้งแรกบริเวณลุ่มน้ำลำพระเพลิง ประมาณปี พ.ศ. 2490 โดยกลุ่มชาวนุ้ยอกร หรือเนียะกุล หรือชาวนน (ชะบน หรือชาวดง) เป็นชาวมอญ-เขมรจากบ้านมาบกราด บ้านชะ อำเภอบรรพตพิสัย (แหล่งอ้างอิง อ.ปีศึกษา) ระยะต่อมามีชาวบ้านจาก ปักธงชัย กาฬสินธุ์ ลพบุรี ประจันตคาม นครบุรี ทอยยเข้ามาตั้งถิ่นฐานกระจายตามป่าที่ราบที่มีแหล่งน้ำ ต่อมาเกิดการสัมปทานพื้นที่เลี้ยงวัวชาวบ้านจากปากช่อง และสระบุรีเข้ามาสมทบในช่วงเวลาดังกล่าว ในระยะต่อมารัฐให้สัมปทานป่าไม้ในพื้นที่หลายรอบทำให้ผู้คนมาจากภาคอีสานที่อื่นๆ เข้ามาจับจองที่ทำกินมากขึ้นทั้งจากจังหวัดสุรินทร์ ปราจีนบุรี อุบลราชธานี ดังนั้นองค์ประกอบของชุมชนคนวังน้ำเขียวจึงมีการผสมผสานกันหลายแบบของภาคอีสานกับภาคกลางเป็นสังคม “พหุวัฒนธรรม” และในช่วงประมาณ 10 ปีที่ผ่านมาพื้นที่ที่มีชื่อเสียงจากการท่องเที่ยวจากการโปรโมทของหลายฝ่าย เริ่มมีคนภายนอกต่างถิ่นเข้ามาซื้อที่ดินตั้งถิ่นฐาน และประกอบกิจการท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มนายทุนเศรษฐกิจการเมือง ยิ่งทำให้ชุมชนวังน้ำเขียวมีความซับซ้อนของกลุ่มทางอำนาจทางสังคมทั้งอำนาจทางการเมือง อำนาจทางเศรษฐกิจซึ่งเชื่อมโยงตั้งแต่ในระดับท้องถิ่นถึงระดับชาติ จนกลบเกลื่อนความเป็นอัตลักษณ์พหุวัฒนธรรมของชุมชนวังน้ำเขียวที่มีอยู่เดิมไป

2. พัฒนาการของปัญหาที่ดิน ป่าไม้

พัฒนาการของปัญหาที่ดินในพื้นที่วังน้ำเขียวมีพัฒนาการมายาวนานกว่า 40 ปี ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันนโยบายการพัฒนา นโยบายการจัดการที่ดินป่าไม้ รวมทั้งสถานการณ์เศรษฐกิจการเมืองของแต่ละยุค หากพิจารณาจากรูปแบบการครอบครองที่ดิน และปัญหาความขัดแย้งโดยพัฒนาการของปัญหาดังนี้

ยุคตั้งถิ่นฐานและบุกเบิกที่ทำกิน ก่อนประกาศอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ช่วงปี พ.ศ. 2490 ถึงปี พ.ศ. 2503 โดยพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2490 มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนในเขตพื้นที่โดยกลุ่มคนชาวนนจาก อ. นครบุรี ต่อมาชาวบ้านจากปักธงชัย โชคชัยมาตั้งถิ่นฐานเพิ่มเติมในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเริ่มมีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนกระจายตามที่ราบหุบเขา ทำข้าวไร่ ปลูกฝ้าย หาของป่าเพื่อการยังชีพ เส้นทางคมนาคมใช้การเดินทางเท้า เกรียน มีการบุกเบิกจับจองการครองครองและใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ได้อย่างเสรี แต่ก็ยังเป็นพื้นที่ไม่มากเพราะการเดินทางเข้าออกพื้นที่ลำบาก ไม่มีการบังคับใช้กฎหมาย แม้รัฐจะออก พรบ.ป่าไม้ 2484 ก็ตามช่วงต่อมามีการตัดถนนเส้น 304 ซึ่งเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ในสงครามเวียดนาม เพื่อเชื่อมโยงท่าเรืออยู่ตะเภากับภาคอีสานในปี พ.ศ. 2498 ทำให้ผืนป่าดงพญาเย็นถูกแบ่งแยก และสามารถเข้าถึงพื้นที่บริเวณ อ.วังน้ำเขียวได้ง่ายขึ้น เกิดชุมชน ร้านค้า ที่ กม. 79 และ 80 ซึ่งเป็น

บริเวณตั้งแคมป์ของช่างชาวอเมริกันที่มาทำงานก่อสร้างเส้นทาง จากนั้นก็เริ่มมีผู้คนอพยพมาตั้งถิ่นฐานเพิ่มขึ้นทั้งจาก อ.ปักธงชัย ประจันตะคาม ครบุรี ลพบุรี แต่ยังคงประกอบอาชีพในการทำข้าวไร่ ปลูกฝ้าย ละหุ่ง และเก็บหาของป่า เฝาค่าน ในช่วงดังกล่าวรัฐให้มีการสัมปทานพื้นที่ป่าบริเวณบ้านท่าวังไทร เลี้ยงวัวเป็นระยะเวลา 10 ปี จึงมีชาวบ้านจากปากช่องเข้ามารับจ้างเลี้ยงวัวดังกล่าว ต่อมาก็มีการเลี้ยงวัวประสมการขาดทุนจากจึงเลิกกิจการ และได้แบ่งพื้นที่สัมปทานเลี้ยงวัวให้กลุ่มชาวบ้านจากปากช่องทำกิน และตั้งถิ่นฐาน โดยในขณะนั้นยังไม่มีปัญหาความขัดแย้งเรื่องการถือครองที่ดินป่าไม้เพราะประชากรยังมีน้อย ไม่มีการรับรองสิทธิต่างๆในที่ดิน ที่ดินยังอยู่ภายใต้ กฎหมายป่าไม้ 2484 แต่ไม่มีความขัดแย้งใดๆระหว่างชุมชนกับชุมชน และชุมชนกับรัฐ

ยุคแผนพัฒนาเศรษฐกิจและประกาศอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ปี พ.ศ. 2501-12 ช่วงนี้เริ่มมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชนในเรื่องที่ดินป่าไม้ และการแข่งขันถือครองที่ดินระหว่างชาวบ้านแต่ยังไม่รุนแรงมาก จากการที่ตัดถนนเส้นสาย 304 ทำให้มีผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และบุกเบิกที่ทำกินมากขึ้น โดยเฉพาะในบริเวณที่ราบ ใกล้ลำห้วย ในขณะเดียวกันรัฐมีนโยบายประกาศพื้นที่ป่าเป็นพื้นที่อนุรักษ์ในรูปแบบ “อุทยานแห่งชาติ” ตามแนวคิดการจัดการป่าของต่างประเทศ โดยมีเป้าหมายจัดตั้งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแห่งแรก ซึ่งในขั้นตอนการเตรียมประกาศนั้นมีการพัฒนาทางกฎหมายและเตรียมการในระดับพื้นที่โดยในปี พ.ศ. 2501 ได้ทำการอพยพชุมชนบ้านน้ำใส บ้านหนองปะโค จากพื้นที่เขาใหญ่มาตั้งชุมชนบริเวณบ้านคลองทราย ต.วังน้ำเขียว (หมู่บ้านปฏิรูป) ต่อปี 2504 มีกลุ่มคนจากสุรินทร์มาตั้งถิ่นฐานสมทบเริ่มการปลูกข้าวโพด เจาะน้ำมันยาง ในพื้นที่ ที่ดินป่าไม้ยังอยู่ภายใต้กฎหมายป่าไม้ 2484 แต่ชาวบ้านยังคงทำกินได้ตามปกติ การถือครองที่ดินยังไม่แข่งขันรุนแรงมาก เพราะรูปแบบการเกษตรยังทำในพื้นที่ไม่มาก และยังใช้แรงงานคน แรงงานสัตว์ในการทำการเกษตร ประกอบกับมีปัญหาเรื่องการขนส่งผลผลิตไปขาย

ยุคออกกฎหมายป่าไม้อุทยานแห่งชาติและ พรบ. ป่าสงวนแห่งชาติ หลังจากที่มีการพัฒนาร่างกฎหมายพร้อมกับการเตรียมการในระดับพื้นที่ รัฐจึงออกกฎหมายอุทยานแห่งชาติในปี พ.ศ. 2504 และประกาศอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแห่งแรกของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2505 ต่อมาในปี พ.ศ. 2506 มีการพัฒนาแหล่งน้ำโดยการสร้างเขื่อนลำพระเพลิง และรัฐได้ออก พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 เพื่อควบคุมพื้นที่ และอนุญาตการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้โดยรัฐทั่วประเทศ รวมทั้งในพื้นที่วังน้ำเขียวด้วย และในขณะเดียวกันในช่วงเวลาดังกล่าวมีการส่งเสริมการปลูกพืชโดยเฉพาะข้าวโพด มันสำปะหลัง ในพื้นที่วังน้ำเขียว ต่อมาถนนเส้นสาย 304 สร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2511 ทำให้มีกลุ่มคนอพยพเข้ามาใน

พื้นที่มากขึ้น แต่ยังไม่มีความขัดแย้งในการครอบครองถือครองที่ดินในขณะนั้นเพราะยังไม่มี ความเข้มงวดในการบังคับใช้ กฎหมายต่างๆที่มี

ยุคให้สัมปทานป่าไม้ ขยายตัวของพืชเชิงเดี่ยว และนโยบายความมั่นคง พ.ศ. 2513-2523 ยุคที่มีการแข่งขันในการถือครองที่ดินป่าไม้มากทั้งของกลุ่มชาวบ้านกันเอง กลุ่มนายทุน และกับรัฐ โดยมีปัจจัยการสัมปทานป่าไม้เพื่อการค้าส่งออกโดยบริษัทราชสีมาค้าไม้ บริษัทอ่างทอง และบริษัทโรงเลื่อยปอแดง รัฐบาลออกกฎกระทรวงปี พ.ศ. 2516 กำหนดให้ที่ดินป่าเขาภูหลวงท้องที่ ต.วังน้ำเขียว ต.วังหมี และต.ระเริงเป็นป่าสงวนแห่งชาติและถูกตัดไม้สัมปทาน มีคนจากภายนอกมารับจ้างทั้งจาก นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ สระบุรี เกิดชุมชนขนาดเล็กๆ กระจายทั่วไปตามป่า กลุ่มคนจากอุปราชธานีเข้ามาจับจองและซื้อขายพื้นที่ทำกิน เจาะน้ำมันยาง โดยปี พ.ศ. 2516 พื้นที่ราบถูกจับจองเกือบหมดคนที่มาที่หลังต้องซื้อที่ดินในราคา 500 บาทต่อไร่ และในขณะเดียวกันป่าที่เสื่อมโทรมบริเวณที่ที่ราบถูกเปลี่ยนเป็นพื้นที่ไร่ข้าวโพดพืชเศรษฐกิจตัวใหม่แทนฝ้าย และมีการขยายตัวมากขึ้นทำให้ป่าเนินเขา เช่นเขาเริ่มถูกจับจองและเปลี่ยนเป็นไร่ข้าวโพด หลัง 2516 พื้นที่ราบถูกจับจองหมดจึงมีการบุกรุกจับจองพื้นที่ตามเนินเขา รวมทั้งเขาแผงม้า ในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีระบบ “เถาแก่” ที่มักเป็นผู้ที่มีฐานะดีและมีอิทธิพลในพื้นที่ให้เงินชาวบ้านกู้ยืม และขายสินค้าต่างๆในการผลิตพร้อมกับรับซื้อผลผลิต เมื่อมีหนี้สินเกษตรกรบางรายก็จะใช้หนี้ด้วยที่ดิน จึงเกิดกระบวนการสะสมที่ดินโดยเถาแก่ เกิดขึ้น

ปี พ.ศ. 2520 ป่าบริเวณเนินเขา เขิงภูเขากลายเป็นข้าวโพด และมีปัญหาไฟป่าในหน้าแล้งทุกปี กระทั่งหายไปจากพื้นที่ พบปัญหาการพังทลายของดินสูง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ส่งผลต่อผลผลิตข้าวโพด ซึ่ง-ปี 2520 จากนโยบายปราบคอมมิวนิสต์ได้อพยพชุมชนออกมากเขตเขาภูสูง เขาละมั่ง เขาหวง (บ้านมูลหล่ง มูลสามง่าม บ้านคลองตาต้า)ซึ่งเป็นแนวร่วมของ ผกค. จำนวน 150 ครอบครัวมาจัดตั้งหมู่บ้านบริเวณตำบลไทยสามัคคี คือบ้านไทยสามัคคี และบ้านสุขสมบูรณ์ โดยจัดสรรที่ทำกินให้ครอบครัวละ 10 ไร่ ที่อยู่อาศัยอีก 1 งาน ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 ประกาศ พระราชกฤษฎีกาให้ป่าสงวนแห่งชาติวังน้ำเขียวเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ปัจจุบันคือพื้นที่ ต.อุดมทรัพย์ ต.วังน้ำเขียว ต.ไทยสามัคคี และในปีเดียวกัน กรมป่าไม้เริ่มส่งมอบพื้นที่ป่าสงวนฯ เสื่อมโทรมในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งส่งมอบพื้นที่ป่าห้วยลานบริเวณตำบลไทยสามัคคี 57,606 ไร่ .และป่าสงวนภูหลวงจำนวน 3,146 ไร่ และ-ภายใต้คำสั่ง 66/23 อพยพชาวบ้านออกมาจากป่ามาจัดตั้งเป็นหมู่บ้านไทยสามัคคี ในพื้นที่ส่งมอบให้สปก. จัดสรรที่ดินรองรับในตำบลไทยสามัคคี แต่ยังไม่มีการออกเอกสารสิทธิใดๆในที่ทำกิน และที่อยู่อาศัย มีเพียงการเสียภาษีบำรุงท้องที่ ภบท. 5 มีการสำรวจพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่จะปฏิรูปที่ดินเพื่อ

การเกษตร ปี พ.ศ. 2526 ประสบกับภาวะการขาดทุนในการทำไร่ข้าวโพด เพราะได้ผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง เป็นหนี้รายวัน รายวันไม่ปล่อยเงินกู้

ยุคเริ่มต้นและสะสมความขัดแย้งที่ดินป่าไม้: ประกาศอุทยานแห่งชาติทับลานทับซ้อนชุมชน

โดยรัฐบาลมีนโยบายมอบ สปก.ให้เกษตรกรท่ามกลางการประกาศพื้นที่อนุรักษ์ ปี พ.ศ. 2524 กรมป่าไม้ประกาศพื้นที่อุทยานฯ ทับลานเป็นอันดับที่ 39 มีเนื้อที่ 1,379,357 ไร่ ซึ่งมีการทับซ้อนพื้นที่กันออกซึ่งได้มอบให้ สปก.จัดสรรที่ดินให้ชาวบ้านในปี พ.ศ. 2521 และทับซ้อนที่อยู่อาศัยที่ดินทำกินของชาวบ้าน 3 ตำบล 18 หมู่บ้าน ได้แก่ตำบลไทยสามัคคี 11 หมู่บ้าน (ทั้งตำบล) ต.วังน้ำเขียว 2 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 1และหมู่ที่ 2) ตำบลอุดมทรัพย์ 5 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 10,11,12,15,16) โดยบางชุมชนมีหลักฐานการจัดตั้งหมู่บ้านของกระทรวงมหาดไทย เช่น บ้านบุไทร บ้านบุไผ่ ตั้งในปี พ.ศ. 2457 บ้านไทยสามัคคีตั้งในปี พ.ศ. 2520 หลังจากถูกอพยพออกมาจากป่าทับลานตามนโยบายความมั่นคง เริ่มการจับกุมชาวบ้านที่ทำกินในพื้นที่ที่ถูกประกาศทับซ้อน ทำให้ชาวบ้านมีความเดือนร้อนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเรื่อยมา ชาวบ้านพยายามประสานกับส่วนราชการให้มาแก้ไขปัญหาโดยการทำหนังสือร้องขอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในปี พ.ศ. 2531 รัฐบาลนโยบายแปลงที่ดินให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจการค้า เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าของอดีตนายกชาติชาย ชุณหะวัณ ส่งผลให้ราคาที่ดินในช่วงปี พ.ศ. 2531 สูงขึ้นจากเดิมไร่ละ 4,000 บาท เป็น 10,000-12,000 บาท เกิดการขยายตัวของบ้านพัก รีสอร์ท การซื้อขายที่ดินจาก อ.ปากช่องมายังวังน้ำเขียวมากขึ้น มีการซื้อขายสิทธิ์อย่างเสรี ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ใดๆ มีเพียง ภบท. 5 และบางรายได้ สปก.ใบอ่อน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือครองได้ ต่อมาปี พ.ศ. 2532 รัฐบาลยกเลิกสัมปทานป่าบกทั่วประเทศ และเร่งการประกาศและผนวกเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั่วประเทศ โดยมี มติ ครม.ว่าด้วยการอนุรักษ์ตามมติ ครม. ปี พ.ศ. 2535 และในปีเดียวกันนั้นรัฐบาลประกาศระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจาก สปก.เกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (ส.ค. 2535)

พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเขาภูหลวงได้ถูกจำแนกเป็นโซนต่างๆ ตามมติ ครม.โดยโซน C ทับซ้อนที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินของประชาชน 2 ตำบล 18 หมู่บ้าน โดยอยู่พื้นที่ต.วังน้ำเขียวจำนวน 8 หมู่บ้าน และ ใน ต.วังหมีจำนวน 10 หมู่บ้าน นอกจากนี้เขตป่าสงวนฯ โซน C ยังทับพื้นที่ สปก.บางส่วน โดยพบว่าประชาชนบางส่วนไม่ยอมได้ สปก. เพราะเงื่อนไขจำนวนเนื้อที่ ซึ่งบางรายมีการครอบครองมากกว่าเงื่อนไข จึงไม่แจ้งจำนงค์ขอออก สปก. พื้นที่ดังกล่าวทาง สปก.จึงกันคืนให้กรมป่าไม้ และกรมป่าไม้จำแนกเป็นป่าสงวนฯ โซน C พื้นที่โซน ซี ทับพื้นที่ทำกินชาวบ้านทำให้เกิดความขัดแย้ง

ในพื้นที่ป่าสงวนโซนตำบลวังน้ำเขียว และ ต.วังหมี ในขณะที่ฝ่ายปกครองยังเก็บภาษี ภบท.5 เรื่อยมา นอกจากนี้ชาวบ้านยังพยายามหาหลักฐานการตั้งถิ่นฐานมาชี้แจง เช่น การประกาศจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบลของกระทรวงมหาดไทย รวมทั้ง พระราชกฤษฎีกา 2 ต.ค.ปี พ.ศ. 2521 ให้ประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินแล้ว และให้เหตุผลว่าป่าดังกล่าวมีความเสื่อมโทรมจากนโยบายการให้สัมปทานป่า

ยุคฟื้นฟูภายใต้โครงการปลูกป่า ทามกลางส่งเสริมพืชเชิงเดี่ยว

รัฐมีนโยบายให้เอกชนร่วมปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ โดยพื้นที่วังน้ำเขียวมีหลายแห่งรวมทั้งเขาแผงม้าเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2537 ที่ดำเนินการโดยมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ร่วมกับภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทามกลางกระแสน์พืชเชิงเดี่ยวที่ยังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 จัดตั้งเป็นอำเภอวังน้ำเขียว สปก. จัดสรรที่ดินให้เกษตรกรในพื้นที่ อ.วังน้ำเขียว 6,412 ราย ในช่วงเวลาดังกล่าวพบกระทิงกลับมาในพื้นที่เขาแผงม้า ทำให้เกิดกระแสน์การท่องเที่ยวดูกระทิงขึ้น เริ่มมีผู้ประกอบการทั้งคนในท้องถิ่น และต่างถิ่นเข้ามาประกอบกิจการที่พัก ร้านอาหาร มีการขยายตัวของชุมชนมีการซื้อขายเปลี่ยนมือ สปก. ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่ อ.วังน้ำเขียว ซึ่งเบื้องต้นมีการใช้ประโยชน์ที่ดินขัดต่อระเบียบจำนวน 2,125 ราย และในขณะเดียวกันนั้น ปี พ.ศ. 2540 เกิดกลุ่มอนุรักษ์เขาแผงม้าที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุทยานแห่งชาติทับลานที่ทำการในเขต สปก.บริเวณ ต. ไทยสามัคคี รัฐบาลมีมติ ครม. สัญจร ที่ อ.วังน้ำเขียว ในปี พ.ศ. 2540 มีมติให้ปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานให้ชัดเจน และต่อมามี มติ ครม. 30 มิย. 41 ให้ชาวบ้านที่อยู่มาก่อนรังวัดประกาศเขตอุทยานฯได้รับการคุ้มครอง สมัยรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ให้ส่วนราชการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ ซึ่งต่อมากรมป่าไม้มีคำสั่งที่ 44/2543 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการแนวเขตเพื่อดำเนินการสำรวจและปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลาน

ยุคนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว “วังน้ำเขียวบูม” สู่การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน

ในช่วงปีปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลสมัยอดีตนายกทักษิณ ชินวัตรและจังหวัดนครราชสีมา นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยในพื้นที่ตำบลไทยสามัคคีมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยมีกิจกรรมต่างๆ ทั้งการจัดงานเทศกาลดอกเบญจมาศบานในม่านหมอก ส่งเสริมปลูกผักไร้สาร ฟาร์มเห็ดหอม ดอกไม้เมืองหนาว ส่งผลกลุ่มทุนมีความสนใจในการซื้อที่ดินเพื่อประกอบกิจการท่องเที่ยว เช่น บริษัททวนาวาส ซึ่งถือครองที่ดินกว่า 3,798 ไร่ ซึ่งต่อมาได้สละการถือครองให้ สปก. นำไปจัดสรร นอกจากนั้นในปี พ.ศ. 2548 มีนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน พร้อมกับจากการโปรโมทการท่องเที่ยวของภาคเอกชน และหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งการกลับมาของกระทิงดึงดูดให้ผู้คนมาเที่ยววังน้ำเขียวมากขึ้น เริ่มมีการทำที่พัก

โฮมสเตย์ รีสอร์ท ที่ขยายมาจากฝั่ง ต.ไทยสามัคคี มายังฝั่ง ต.วังน้ำเขียว โดยมีผู้ประกอบการ นายทุน นักลงทุนจากภายนอกเข้ามามากขึ้น ที่ดินเปลี่ยนมือ ระบบการผลิตเปลี่ยนจากเกษตรสู่ธุรกิจท่องเที่ยว เกิดการแย่งชิงทรัพยากร เช่น แหล่ง น้ำ บางรีสอร์ทตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำของชุมชน ประสบปัญหาห้วยเห น้ำ เสียมากขึ้น และวิถีชีวิตชาวบ้านท้องถิ่นเริ่มได้รับผลกระทบ วัฒนธรรม สังคม ที่มีกลุ่มคนภายนอกเข้ามาอยู่ร่วม การถือครองที่ดินแม้ว่าจะได้รับการจัดสรรเป็น สปก. แต่ก็มีมีการเปลี่ยนมือการถือครอง โดยเฉพาะมีนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนทำให้ชาวบ้าน นายทุนมีความมั่นใจว่าจะสามารถเปลี่ยนมือ ขายได้ เกิดกระบวนการกว้านซื้อที่ดิน ที่มีนายทุนนักการเมืองระดับชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยผ่าน นักการเมืองท้องถิ่น กว้านซื้อที่ดินโดยมีกระบวนการปั่นราคาที่ดินเพื่อค้ากำไร โดยนายหน้ามีทั้ง นักการเมือง และผู้นำท้องถิ่นบางคน ส่งผลทำเกษตรให้เกิดการสูญเสียการถือครองที่ดินตนเอง บางคน ก็รับจ้างในที่ดินตนเอง บางคนก็กลับภูมิลำเนา ไปซื้อที่ดินที่อื่นๆ และบางรายเข้าไปทำงานเมือง

ในส่วนการแก้ไขปัญหาที่ดินฝั่ง ต. ไทยสามัคคี ที่อุทยานแห่งชาติทับลานทับซ้อนได้มี ดำเนินการตามมติ ครม. เมษายน ปี 40 ที่เห็นชอบให้ปรับปรุงแนวเขต 8 จุด ที่ดำเนินการกันออกจาก เขตอุทยานฯ รวมเนื้อที่ 21,135 ไร่ ของทับลาน และทำต่อเนื่องตามมติ ม.ย. 41 ซึ่งเป็นมติที่ขยายให้ ดำเนินการทั่วประเทศ โดยในอำเภอวังน้ำเขียวโดยนายอำเภอวังน้ำเขียวในฐานะคณะทำงานสำรวจ รังวัดปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานได้ร่วมกับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติทำการสำรวจแนวเขตโดยขยับแนวเขตที่ทับพื้นที่ทำกินชาวบ้านออก(รายละเอียดตาม รายงานคณะกรรมการปรับปรุงเขตพื้นที่ป่าไม้ระดับจังหวัดนครราชสีมาเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2551 ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งของชาวบ้านและส่วนราชการ และไม่มีการจับกุมดำเนินคดีประชาชนอีก แต่ไม่มีการ ออก พรฎ.เพราะว่าโซนจังหวัดอื่นๆ ยังทำไม่เสร็จเรื่องจึงยังค้างอยู่ ซึ่งต่อมา ปี พ.ศ. 2543 มีการยกเลิก การทำแนวเขตดังกล่าวโดย รมต.สุวิทย์ ทำให้นำสู่ความขัดแย้งอีกครั้ง

ยุคความขัดแย้งที่ดินป่าไม้รุนแรงปี 2554-ปัจจุบัน

ความขัดแย้งรุนแรงโดยการรื้อถอนบ้านพัก รีสอร์ท และสิ่งปลูกสร้างตามนโยบายอธิบดีกรม อุทยานแห่งชาติ นายดำรงค์ พิเดช มีนโยบาย ยึดคืนผืนป่า โดยเฉพาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เกิด ความขัดแย้งรุนแรงระหว่างรัฐกับผู้ประกอบการ และชาวบ้านที่อยู่เดิมก็ได้รับความเดือดร้อนจากความ ขัดแย้งดังกล่าวในการประกอบอาชีพ กระแสการท่องเที่ยววังน้ำเขียวซบเซา เจ้าหน้าที่ป่าไม้ดำเนิน ตรวจยึดจับกุมโดยยึดแผนที่แนวเขตเดิมตามปี พ.ศ. 2524 วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2554 เจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติทับลาน ได้ทำการทุบรีสอร์ทซึ่งได้ดำเนินคดีถึงที่สุดแล้ว จำนวน 2 แห่ง เกิดการ ประท้วงปิดถนนเส้น 304 ในวันที่ 19-20 ธันวาคม พ.ศ. 2554 และได้ทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีผ่าน

ผู้ว่าราชการจังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-เดือนมกราคม พ.ศ. 2555 มีจำนวนคดีจับกุมโดยสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 8 นครราชสีมา ในเขตป่าไม้โซน C ผังวังน้ำเขียว ต. วังหมี จำนวน 38 คดี กำลังดำเนินการตามมาตรา 25 แห่ง พรบ. ป่าสงวนแห่งชาติ 2507 วันที่ 10-14 มกราคม พ.ศ. 2555 เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติจากทั่วประเทศได้เข้าตรวจสอบพื้นที่ที่ทับซ้อนอุทยานแห่งชาติทับลาน ตามแนวเขต พ.ศ. 2524 ต.ไทยสามัคคี ต.วังน้ำเขียว และเข้าแจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีกับประชาชนอีกจำนวน 139 ราย ซึ่งพนักงานสอบสวน สภ.วังน้ำเขียวได้รับแจ้งความไว้ วันที่ 18-21 มกราคม พ.ศ. 2555 คณะผู้ตรวจการแผ่นดินได้เดินทางรับทราบข้อมูลจากพื้นที่ และเสนอแนวทางแก่ประชาชนและผู้ประกอบการไว้ 2 แนวทางคือให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เพราะปัญหาเกิดขึ้นจากความล้มเหลวของภาครัฐ ความไม่ต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา และนโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อย และแก้ไขปัญหาตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ โดยจำแนกพื้นที่แลกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อแก้ไขปัญหา

3. ประเด็นปัญหา สาเหตุ และผลกระทบในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่ามีประเด็นปัญหาที่ดินป่าไม้หลักอยู่ 3 ประการดังนี้

ประเด็นปัญหาที่ 1 เขตอุทยานแห่งชาติทับลาน (ประกาศ 18 ธ.ค.2524) ทับซ้อนเขตปฏิรูปที่ดินที่ได้รับการส่งมอบจากรมป่าไม้ให้ดำเนินการออกเอกสาร สปก. 4-01 (ประกาศ 15 ส.ค.2521) โดยขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ส่งผลให้ทับซ้อนกับหมู่บ้านที่ตั้งมาก่อน ในเขตปฏิรูปที่ดินเนื้อที่ประมาณ 57,606 ไร่ หมู่บ้านในเขตปฏิรูปที่ดินและนอกเขตจำนวน 16 หมู่บ้าน 3 ตำบลรวมหน่วยงานของฝ่ายปกครองอ.วังน้ำเขียวตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติทับลานตกอยู่ในสภาพผิดกฎหมายมา 30 ปี จากการประกาศเขตอุทยานผดพิลาต ต.อุดมทรัพย์ 3 หมู่บ้าน ต.ไทยสามัคคี 11 หมู่บ้านต.วังน้ำเขียว 2 หมู่บ้านมีการจับกุมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2555

ประเด็นปัญหาที่ 2. พื้นที่ป่าโซน c ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขาภูหลวงบริเวณเขาแผงม้าทับซ้อนกับพื้นที่ชาวบ้านครอบครองทำประโยชน์ชาวบ้านไม่รู้แนวเขตป่าโซน C ไม่มีหลักแสดงแนวเขตผู้นำชาวบ้านและท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมรู้เห็นในการกำหนดเขตป่าโซน C นโยบายการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจการส่งเสริมการท่องเที่ยว, กฎหมายการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น, การสร้างสาธารณูปโภคโครงสร้างพื้นฐานของอบต. และอบจ.ที่ทำกินของชาวบ้านอยู่ในพื้นที่ป่าโซน C ผิดกฎหมาย จนท.ปล่อยปละละเลยให้มีการซื้อขายที่ดิน และมีการก่อสร้างบ้านพักตากอากาศ และที่พัก รีสอร์ท ต่อมารัฐกล่าวโทษร้องทุกข์ดำเนินคดีกับชาวบ้านที่บุกรุกป่าโซน C

ประเด็นปัญหาที่ 3 พื้นที่ทับซ้อนระหว่างป่าสงวนแห่งชาติเขาแผงม้า เขาน้ำหลวงกับเขตปฏิรูปที่ดินพื้นที่สงวนให้สปก. ออกเอกสาร สปก.4-01 เนื้อที่ 3,146 ไร่ ชาวบ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนไม่รู้ว่าตนเองอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนหรือสปก.ในส่วนของภาคชาวบ้านและปกครองท้องถิ่นไม่ทราบการแก้ปัญหา มีเพียงแต่ทราบภายหลังเมื่อตกเป็นข่าว

นอกจากปัญหาที่ดินป่าไม้แล้วยังพบปัญหาลูกโซ่ที่เกิดจากนโยบายของรัฐโดยเฉพาะนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่นำไปสู่กระบวนการซื้อขายเก็งกำไรที่ดิน นำไปสู่การเปลี่ยนมือการถือครองที่ดิน สปก. 4-01 รวมทั้งการใช้ที่ดินผิดประเภทตามเงื่อนไข สปก. การลุกหล้ำพื้นที่สาธารณะของผู้ประกอบการรีสอร์ทบางราย โดยสาเหตุหลักๆ ของปัญหาที่ดินป่าไม้นั้นมีหลายสาเหตุซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ความไม่ชัดเจนของแนวเขตในพื้นที่จริง เนื่องจากไม่มีหลักเขตแดนในพื้นที่
- 2) การไม่ประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว ทั้งกรมอุทยานแห่งชาติที่ทับลาน กรมป่าไม้ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) โดยมีฐานข้อมูล แผนที่ไม่ตรงกัน
- 3) การทำงานแก้ไขปัญหามาไม่ต่อเนื่อง เช่น กรณีที่มีคำสั่งให้ปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานใน ปี พ.ศ. 2543 ตามมติ ครม. 30 มิ.ย. 2541 รวมทั้งการดำเนินการ reshape ตามนโยบายรัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน ปี พ.ศ. 2549 ดำเนินการไม่สำเร็จ

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบดังนี้

- 1.ชาวบ้านหวาดกลัวการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่กระทำโดยไม่มีแบบแผน
- 2.ถูกประณามจากสังคมว่าเป็นคนตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดน้ำท่วม
- 3.นักท่องเที่ยวไม่มาท่องเที่ยวที่วังน้ำเขียว/แรงงานในพื้นที่ตกงานขาดรายได้
- 4.ผลผลิตทางการเกษตรขายไม่ได้เกิดความเสียหาย
- 5.ชาวบ้านวิตกกังวลเรื่องการชดเชยหนี้สินที่มีอยู่เพราะไม่มีรายได้
- 6.เด็กนักเรียนต้องย้ายที่เรียนตามพ่อแม่ที่ไปหางานทำที่อื่น จาก 4 ตำบล(ทั้งหมด 33 โรงเรียน) จำนวน 27 ราย
7. เกิดสภาวะเครียดซึมเศร้าสภาพจิตใจไม่เป็นปกติกังวล
8. เกิดการลักขโมยสิ่งของ

4. ข้อเสนอแนะและแนวทางจากภาคส่วนต่าง ๆ

จากภาคประชาชน

-ระดับพื้นที่ (ตำบลไทยสามัคคี)

1. จัดทำฐานข้อมูล GIS การใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งตำบล รวมทั้งทรัพยากรต่างๆ
2. จัดโซนนิ่งวางแผนผังในการพัฒนาหมู่บ้าน/ตำบลและระดับอำเภอวังน้ำเขียวอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และกำหนดอำเภอวังน้ำเขียวเป็นพื้นที่พิเศษในรูปแบบจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน
3. สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการวางแผนการผลิตและการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

-ข้อเสนอต่อรัฐและข้อเสนอระดับนโยบาย

1. ขอให้ทางราชการโดยเฉพาะกรมอุทยานแห่งชาติ หยุดการดำเนินการใดๆ ตามกฎหมายกับคนในพื้นที่แบบเหมารวม จนกว่าจะมีนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนเพื่ออยู่ดีความรุนแรง
2. ขอให้มีการประกาศกฎีกาการเพิกถอนพื้นที่ทับซ้อนชุมชนจากการประกาศกฎีกาเขตอุทยานแห่งชาติทับลานปี พ.ศ. 2524 โดยยึดหลักแนวเขตที่มีข้อตกลงร่วมในปี พ.ศ. 2543 และให้มีการทบทวนการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพื้นที่ที่จะผนวกเข้าเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติทับลาน
3. ขอให้มีการปรับปรุงแนวเขตป่าสงวนโซน C ป่าสงวนเขาภูหลวงให้ชัดเจน โดยมีข้อตกลงการจัดการพื้นที่ร่วมกันทุกภาคส่วนตามสภาพความเป็นจริง
4. ขอให้แก้ไขระเบียบปฏิบัติของ สปก. ให้สามารถพัฒนาที่ดินให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น กิจกรรมการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับการเกษตร เช่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร บ้านพักโฮมสเตย์ในพื้นที่เกษตรกรรมได้โดยเกษตรกร

ความคิดเห็นจากผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เดินทางรับทราบข้อมูลจากพื้นที่ในวันที่ 18-21 ม.ค. 2555 ได้สรุปว่ากรณีปัญหาที่ดินป่าไม้วังน้ำเขียวนี้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ระบุว่าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ปฏิบัติ หรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนและประชาชนได้รับผลกระทบโดยไม่เป็นธรรมตามมาตรา 13 (1) (ข) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 และได้เสนอแนวทางแก่ประชาชนและผู้ประกอบการไว้ 2 แนวทางดังนี้

1) ให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เพราะปัญหาเกิดขึ้นจากความล้มเหลวของภาครัฐ ความเป็นธรรมต่อการแก้ไขปัญหา และนโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อย

2) แก้ไขปัญหาตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ โดยจำแนกพื้นที่แลกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อแก้ไขปัญหา โดยกลุ่มที่อยู่อาศัยก่อนประกาศเขตอุทยานฯ เขตป่าสงวนฯ สามารถพิสูจน์ได้ก็จะได้สิทธิในที่ดิน (ไม่รอนสิทธิ) และจะเร่ง ให้ได้เอกสารสิทธิในที่ดิน กลุ่มผู้บุกรุกป่า/อุทยานฯ ให้ดำเนินคดีตามกฎหมาย กลุ่มที่รับโอนที่ดินจากผู้บุกรุกป่า/บุกรุกอุทยานฯ ให้ดำเนินตามกฎหมาย กลุ่มที่รับโอนที่ดิน หรือซื้อที่ดินโดยสุจริต (ไม่รู้ว่าเป็นเขตป่า/อุทยานฯ ไม่รู้ว่าเป็นที่ดินห้ามโอน) ให้ได้รับการยึดหยุ่นให้ประกอบการหรืออยู่ในพื้นที่ต่อไปอีก 10-15 ปี ภายใน 4 เดือน คือ ไม่บุกรุกที่ดินเพิ่ม ต้องไม่ก่อสร้างต่อเติมอาคารเพิ่ม ต้องไม่โอนที่ดินให้ผู้อื่นต่อ และต้องปลูกต้นไม้เพิ่มเพื่อสร้างพื้นที่ป่าให้เพิ่มขึ้น

ตารางประมวลสถานการณ์ นโยบายและปัญหาที่ดินวังน้ำเขียว (พลวัตการจัดการที่ดิน ป่าไม้)

ช่วงเวลา	นโยบายการพัฒนา และป่าไม้ที่ดิน	สถานการณ์ที่ดิน-ป่าไม้ และการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายในพื้นที่	วิถีชีวิต รูปแบบการผลิต การถือครองและการกระจาย การถือครองที่ดิน (รูปแบบสิทธิในที่ดิน)	ประเด็นตึงเครียด/ความขัดแย้งในการใช้ ที่ดิน (ตัวละคร บทบาท และประเด็น)
ก่อน พ.ศ. 2498	-2484 พรบ.ป่าไม้	-ป่าไม้ยังมีความอุดมสมบูรณ์พบไม้เด่นในพื้นที่เช่น ยางแดง ตะเคียน ยางนา ยังพบสัตว์ป่าสำคัญทั้งเสือ ล่าห้วยมีความ สมบูรณ์ของสัตว์น้ำ	-2490 กลุ่มชาวนาจากนครบุรีเป็นกลุ่มแรกมาตั้งถิ่นฐาน ตามมาสมทบด้วยกลุ่มจากปักธงชัย โชคชัย กาฬสินธุ์ ลพบุรี ทำข้าวไร่ ปลูกฝ้าย ละหุ่ง เผาถ่าน หาของป่า ล่า สัตว์ การถือครองที่ดินยังเปิดเสรี ไม่มีการจำกัดสิทธิ์ และ รับรองสิทธิเชิงเอกสารใดๆ แต่ที่ดินถูกประกาศเป็นเขตป่า ตาม พรบ.ป่าไม้ 2484	ยังไม่มีความตึงเครียด หรือความขัดแย้งใน การใช้และครอบครองที่ดิน
พ.ศ. 2498- 2504	-เริ่มตัดถนนเส้น 304 เพื่อเชื่อมท่าเรืออยู่ ตะเภากับภาคอีสานในสงครามเวียดนาม	ป่าดงพญาเย็นถูกตัดออกโดยถนนเส้น 304 แต่ยังคงมีสภาพที่ อุดมสมบูรณ์เพราะยังไม่มีมีการตัดไม้ออกจากป่าและเปลี่ยน พื้นที่เป็นพื้นที่เกษตรมากนัก จะพบพื้นที่เกษตรตามที่ราบริม ห้วย	ต่อมาช่วงปี 2498 รัฐให้สัมปทานพื้นที่เลี้ยงวัวบริเวณบ้านบุ ขนุน ทว่าวังไทรทำให้ชาวบ้านจากปากช่องมาตั้งถิ่นฐาน เพิ่มเติม ระยะต่อมามีชาวบ้านจาก ปักธงชัย กาฬสินธุ์ ลพบุรี ประจันตคาม นครบุรี ทอยยเข้ามาตั้งถิ่นฐานกระจาย ตามป่าที่ราบที่มีแหล่งน้ำ ต่อมามีการสัมปทานพื้นที่เลี้ยงวัว ชาวบ้านจากปากช่อง และสระบุรีเข้ามาสมทบในช่วงเวลา ดังกล่าว ยังคงปลูกข้าวไร่ หาของป่า ล่าสัตว์ เผาถ่าน ระบบ การซื้อขายยังน้อยเพราะการเดินทางลำบากการถือครอง ที่ดินยังเปิดเสรี ไม่มีการจำกัดสิทธิ์ และรับรองสิทธิเชิง เอกสารใดๆ	ยังไม่มีความตึงเครียด หรือความขัดแย้งใน การใช้และครอบครองที่ดิน แม้ว่าจะมี ประชากรมาตั้งถิ่นฐานกันเพิ่มขึ้น มีการใช้ ประโยชน์ที่ดินเฉพาะบริเวณที่ราบ
พ.ศ. 2501 -	-แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ที่ 1 -2504 พรบ.อุทยานแห่งชาติ -2505 ประกาศอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	ป่าบริเวณวังน้ำเขียวช่วงนี้หลังจากถูกถนนตัดผ่านทำให้มี ผู้คนเริ่มเดินทางเขามาตั้งถิ่นฐานกระจายตามที่ราบหุบเขา แต่ยังมีชุมชนไม่มาก และยังไม่มีการปลูกพืชเพื่อการค้ามาก นัก ทำให้สภาพป่ายังคงอุดมสมบูรณ์	-2501 มีการอพยพชุมชนบ้านน้ำใส บ้านหนองปะไล จาก พื้นที่เขาใหญ่เพื่อเตรียมประกาศอุทยานฯ มาตั้งชุมชน บริเวณบ้านคลองทราย ต.วังน้ำเขียว (หมู่บ้านปฏิรูป) ต่อมี 2504 มีกลุ่มคนจากสุรินทร์มาตั้งถิ่นฐานสมทบเริ่มการปลูก ข้าวโพดในพื้นที่ ที่ดินป่าไม้ถูกประกาศเป็นประเภทป่าตาม	ยังคงไม่มีความขัดแย้งแม้ว่ารัฐจะประกาศ เขตป่าเป็นเขตป่าตามกฎหมายต่างๆ จาก กรณีที่ประกาศอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ แม้ว่าจะอพยพชาวบ้านลงมาตั้งถิ่นฐาน ข้างล่างเนื่องจากรัฐมีที่ดินชดเชย และการ

ช่วงเวลา	นโยบายการพัฒนา และป่าไม้ที่ดิน	สถานการณ์ที่ดิน-ป่าไม้ และการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายในพื้นที่	วิถีชีวิต รูปแบบการผลิต การถือครองและการกระจาย การถือครองที่ดิน (รูปแบบสิทธิในที่ดิน)	ประเด็นตั้งเครียด/ความขัดแย้งในการใช้ที่ดิน (ตัวละคร บทบาท และประเด็น)
	อพยพชุมชน 2 หมู่บ้านลงมาจากเขาใหญ่ -2507 พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ -2510 จัดตั้งสถานีสะแกราช -2511 ถนนสาย 304 เสร็จ		กฎหมาย แต่ชาวบ้านยังคงทำกินได้ตามปกติ	แก่งแย่งที่ดินยังมีน้อย
พ.ศ. 2513- ยุคสัมปทานป่าไม้และส่งเสริมพืชเศรษฐกิจ (ข้าวโพด แตนฝ้าย) นโยบายความมั่นคง 66/23	-รัฐบาลออก กฎกระทรวงปี พ.ศ. 2516 กำหนดให้ที่ดินป่าเขาภูหลวงท้องที่ ต.วังน้ำเขียว ต.วังหมี และต.ระเริงเป็นป่าสงวนแห่งชาติ -ให้สัมปทานป่าไม้ในเขตพื้นที่ป่าสงวน -ส่งเสริมปลูกพืชเศรษฐกิจโดยเฉพาะ ข้าวโพด -มีความขัดแย้งด้านอุตสาหกรรมทางการเมือง (2517-20) รัฐมีนโยบายปราบคอมมิวนิตย์ -พ.ศ. 2518 มี กม. สปก.	-ปี พ.ศ. 2516 ป่าสงวนฯ ในพื้นที่วังน้ำเขียวถูกตัดไม้สัมปทาน มีคนจากภายนอกมารับจ้างทั้งจาก นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ สระบุรี เกิดชุมชนขนาดเล็กย่อยๆ กระจายทั่วไปตามป่า -ป่าที่ราบถูกเปลี่ยนเป็นพื้นที่ไร่ข้าวโพดพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ แตนฝ้าย และในปี พ.ศ. 2516 ป่าเนินเขา เขิงเขาเริ่มถูกจับจองและเปลี่ยนเป็นไร่ข้าวโพด ปี -พ.ศ. 2520 ป่าบริเวณเนินเขา เขิงภูเขากลายเป็นข้าวโพด และมีปัญหาไฟป่าในหน้าแล้งทุกปี กระทั่งหายไปจากพื้นที่ พบปัญหาการพังทลายของดินสูง ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ส่งผลต่อผลิตข้าวโพด -ปี 2520 จากนโยบายปราบคอมมิวนิสต์ได้อพยพชุมชนออกมากเขตเขาภูสูง เขาละมั่ง เขาวง (บ้านมูลหล่ง มูลสามง่าม บ้านคลองตาต้า)ซึ่งเป็นแนวร่วมของ ผกค. จำนวน 575 ครอบครัวมาจัดตั้งหมู่บ้านบริเวณตำบลไทยสามัคคี คือบ้าน	-กลุ่มคนจากอุบลราชธานีเข้ามาจับจองและซื้อขายพื้นที่ทำกิน เจาะน้ำมันยาง โดยปี พ.ศ. 2516 พื้นที่ราบถูกจับจองเกือบหมดคนที่มาทีหลังต้องซื้อที่ดินในราคา 500 บาท -หลัง 2516 พื้นที่ราบถูกจับจองหมดจึงมีการบุกรุกจับจองพื้นที่ตามเนินเขารวมทั้งเขาแฝงม้า -ปี พ.ศ. 2526 ประสบกับภาวะการขาดทุนในการทำไร่ข้าวโพด เพราะได้ผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูงเป็นหนี้รายทุน รายทุนไม่ปล่อยเงินกู้ ยังไม่มีมีการออกเอกสารสิทธิใดๆในที่ทำกิน และที่อยู่อาศัย มีเพียงการเสียภาษีบำรุงท้องที่ ภบท. 5 มีการสำรวจพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่จะปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร	เริ่มมีความตึงเครียดในการครอบครองที่ดินในพื้นที่ระหว่างชาวบ้านกันเองเนื่องจากต้องการพื้นที่ในการทำไร่ข้าวโพดมากขึ้น มีการจับจองพื้นที่และเปลี่ยนมือซื้อขาย และเริ่มมีความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับรัฐ เพราะรัฐยังมีนโยบายการอพยพคนออกจากป่าตามนโยบายความมั่นคง แต่ยังไม่มีความรุนแรง

ช่วงเวลา	นโยบายการพัฒนา และป่าไม้ที่ดิน	สถานการณ์ที่ดิน-ป่าไม้ และการบังคับใช้กฎหมายนโยบายในพื้นที่	วิถีชีวิต รูปแบบการผลิต การถือครองและการกระจาย การถือครองที่ดิน (รูปแบบสิทธิในที่ดิน)	ประเด็นตั้งเครียด/ความขัดแย้งในการใช้ที่ดิน (ตัวละคร บทบาท และประเด็น)
		ไทยสามัคคี และบ้านสุขสมบูรณ์ ปี 2521 ประกาศ พรฎ. ให้ป่าสงวนแห่งชาติวังน้ำเขียวเป็นเขตปฏิรูปที่ดิน(ปัจจุบันคือพื้นที่ ต.อุดมทรัพย์ ต.วังน้ำเขียว ต.ไทยสามัคคี) -ปี 2521 กรมป่าไม้เริ่มส่งมอบพื้นที่ป่าสงวนฯ เลื่อมโทรมในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งส่งมอบพื้นที่ป่าทึบลานบริเวณตำบลไทยสามัคคี 57,606 ไร่ ออกตามแนวเขต ปี และป่าสงวนภูหลวงจำนวน 3,146 ไร่ -ภายใต้คำสั่ง 66/23 อพยพชาวบ้านออกมาจากป่ามาจัดตั้งเป็นหมู่บ้านไทยสามัคคี		
ประกาศพื้นที่อุทยานทับซ้อน สปก.และชุมชน	-รัฐบาลมีนโยบายมอบ สปก.ให้เกษตรกรท่ามกลางการประกาศพื้นที่อนุรักษ์ -ปี 31 นโยบายแปลงที่ดินให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจการค้า เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าของอดีตนายกชาติชาย ชุณหะวัณ	--ปี 2524 กรมป่าไม้ประกาศพื้นที่อุทยานฯ ทับลานโดยรอบพื้นที่กันออกและซึ่งมอบให้ สปก.จัดสรรที่ดินให้ชาวบ้านในปี 2521 และทับซ้อนที่อยู่อาศัยที่ดินทำกินของชาวบ้าน 3 ตำบล 18 หมู่บ้าน ได้แก่ตำบลไทยสามัคคี 11 หมู่บ้าน (ทั้งตำบล) ต.วังน้ำเขียว 2 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 1และหมู่ที่ 2) ตำบลอุดมทรัพย์ 5 หมู่บ้าน (หมู่ที่ 10,11,12,15,16) โดยบางชุมชนมีหลักฐานการจัดตั้งหมู่บ้านของกระทรวงมหาดไทย เช่น บ้านนุไทร บ้านนุไผ่ ตั้งในปี 2457 บ้านไทยสามัคคีตั้งในปี พ.ศ. 2520 หลังจากถูกอพยพออกมาจากป่าทึบลานตามนโยบายความมั่นคง	-ราคาที่ดินในช่วงปี 31 ตามนโยบายนายชาติชาย สูงขึ้นจากเดิมไร่ละ 4,000 บาท เป็น 10,000-12,000 บาท ทำให้มีการขยายตัวของบ้านพัก การซื้อขายที่ดินจาก อ.ปากช่องมายังวังน้ำเขียวมากขึ้น มีการซื้อขายสิทอย่างเสรี ยังไม่มีเอกสารสิทธิใด มีเพียง ภบท. 5 และบางรายได้ สปก.ใบอ่อน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ถือครองได้	-เริ่มการจับกุมชาวบ้านที่กินในพื้นที่ที่ถูกประกาศทับซ้อน ทำให้ชาวบ้านมีความเดือนร้อนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ปี 24-39 ...ไม่มีจำนวนคดี) -ชาวบ้านพยายามประสานกับส่วนราชการให้มาแก้ไขปัญหาโดยการทำหนังสือร้องขอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ช่วงเวลา	นโยบายการพัฒนา และป่าไม้ที่ดิน	สถานการณ์ที่ดิน-ป่าไม้ และการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายในพื้นที่	วิถีชีวิต รูปแบบการผลิต การถือครองและการกระจาย การถือครองที่ดิน (รูปแบบสิทธิในที่ดิน)	ประเด็นเชิงเครียด/ความขัดแย้งในการใช้ ที่ดิน (ตัวละคร บทบาท และประเด็น)
พ.ศ. 2532	-ปี 2532 ยกเลิกสัมปทานป่าบกทั้งประเทศ และเร่งการประกาศและผนวกเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทั่วประเทศ -ปี 35 จัดตั้งกิ่งอำเภอวังน้ำเขียว ปี 39 จัดตั้งเป็นอำเภอวังน้ำเขียว -ปี 35 มีมติ ครม.ว่าด้วยการอนุรักษ์ตามมติ ครม. ปี 35 (จำแนกพื้นที่ป่าสงวนเป็นโซน A,C,E	-ปี 2535 พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเขาภูหลวงได้ถูกจำแนกเป็นโซนต่างๆตามมติ ครม.โดยโซน C ทับซ้อนที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกินของประชาชน 2 ตำบล 18 หมู่บ้าน โดยอยู่พื้นที่ต.วังน้ำเขียวจำนวน 8 หมู่บ้าน และ ใน ต.วังหมีจำนวน 10 หมู่บ้าน นอกจากนี้เขตป่าสงวนฯ โซน C ยังทับพื้นที่ สปก. บางส่วน -ประชาชนบางส่วนไม่ยอมได้ สปก. เพราะเงื่อนไขจำนวนเนื้อที่ ซึ่งบางรายมีการครอบครองมากกว่าเงื่อนไข จึงไม่แจ้งจำนวนออก สปก. พื้นที่ดังกล่าวทาง สปก.จึงกันคืนให้กรมป่าไม้ และกรมป่าไม้จำแนกเป็นป่าสงวนฯ โซน C		-พื้นที่โซน ซี ทับพื้นที่ทำกินชาวบ้านทำให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ป่าสงวนโซนตำบลวังน้ำเขียว และ ต.วังหมี ในขณะที่ฝ่ายปกครองยังเก็บภาษี ภบท.เรื่อยมา นอกจากนี้ชาวบ้านยังพยายามหาหลักฐานการตั้งถิ่นฐานมาชี้แจง เช่น การประกาศจัดตั้งหมู่บ้าน ตำบลของกระทรวงมหาดไทย รวมทั้ง พรฎ. 2 ต.ค.ปี 2521 ที่เขตดังกล่าวถูกประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินแล้ว และให้เหตุผลว่าป่าดังกล่าวมีความเสื่อมโทรมจากนโยบายการให้สัมปทานป่า
ปี 2537 -พื้นที่ป่า ป่าปลูก ป่า ทามกลาง ส่งเสริมพืชเชิงเดี่ยว	-รัฐมนตรีนโยบายให้เอกชนร่วมปลูกป่าถาวร -ยังส่งเสริมพืชเชิงเดี่ยวอย่างต่อเนื่อง -ปี 2535 รัฐบาลประกาศระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ผู้ได้รับที่ดินจาก สปก.เกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (ส.ค. 2535) -ปี 2539 จัดตั้งเป็นอำเภอวังน้ำเขียว	-สปก. จัดสรรที่ดินให้เกษตรกรในพื้นที่ อ.วังน้ำเขียว 6,412 ราย -2537 ม.คุ่มครองฯ ดำเนินโครงการปลูกป่าเขาแผงม้า -2539 กระทั่งกลับมา -ต่อมาจากการขยายตัวของชุมชนมีการซื้อขายเปลี่ยนมือ สปก. ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่ อ.วังน้ำเขียว ซึ่งเบื้องต้นมีการใช้ประโยชน์ที่ดินขัดต่อระเบียบ จำนวน 2,125 ราย -2540 เกิดกลุ่มอนุรักษ์เขาแผงม้า	-มี	

ช่วงเวลา	นโยบายการพัฒนา และป่าไม้ที่ดิน	สถานการณ์ที่ดิน-ป่าไม้ และการบังคับใช้กฎหมายนโยบายในพื้นที่	วิถีชีวิต รูปแบบการผลิต การถือครองและการกระจาย การถือครองที่ดิน (รูปแบบสิทธิในที่ดิน)	ประเด็นเชิงเครียด/ความขัดแย้งในการใช้ที่ดิน (ตัวละคร บทบาท และประเด็น)
ปี 2540 พืชเชิงเดี่ยว เน้นพัฒนา ท่องเที่ยว และ การปลูกป่า	-มติ ครม. 40 ให้ทำแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานให้ชัดเจนเพื่อประกาศพรก.อันใหม่ -มติ ครม. 30 มิ.ย. 41 ให้ชาวบ้านที่อยู่มาก่อนรังวัดประกาศเขตอุทยานฯได้รับการคุ้มครอง สมัยรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ให้ส่วนราชการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ -ปี พ.ศ. 2543 อติต รมต. สุวิทย์ คุณกิตติ ให้ทำ reshape พื้นที่ทั่วประเทศ -ปี 2545 รัฐบาลสมัยนายกทักษิณ ชินวัตร และจังหวัดนครราชสีมานโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว -ปี พ.ศ. 2548 มีนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน	-ยังคงมีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวข้าวโพด และเริ่มมีการท่องเที่ยวจากการกลับมาของกระทิงที่เขาค้อ ซึ่งเป็นป่าที่ฟื้นตัวมาจากภูเขาหัวโล้น สภาพป่าสงวนแห่งชาติหลายแห่งที่มีโครงการปลูกป่าเริ่มมีความสมบูรณ์มากขึ้น	-จากการโปรโมทการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งการกลับมาของกระทิงดึงดูดให้ผู้คนมาเที่ยววังน้ำเขียวมากขึ้น เริ่มมีการทำที่พัก โฮมสเตย์ รีสอร์ท ที่ขยายมาจากฝั่งต.ไทยสามัคคี มายังฝั่ง ต.วังน้ำเขียว โดยมีผู้ประกอบการนายทุน นักลงทุนจากภายนอกเข้ามามากขึ้น ที่ดินเปลี่ยนมือ ระบบการผลิตเปลี่ยนจากเกษตรสู่ธุรกิจท่องเที่ยว เกิดการแย่งชิงทรัพยากร เช่น แหล่ง น้ำ บางรีสอร์ทตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำของชุมชน ประสบปัญหาขยะ น้ำเสียมากขึ้น และวิถีชีวิตชาวบ้านท้องถิ่นเริ่มได้รับผลกระทบ วัฒนธรรมสังคม ที่มีกลุ่มคนภายนอกเข้ามาอยู่รวม การถือครองที่ดิน แม้ว่าจะได้รับการจัดสรรเป็น สปก. แต่ก็มีมีการเปลี่ยนมือ การถือครอง โดยเฉพาะมีนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนทำให้ชาวบ้าน นายทุนมีความมั่นใจว่าจะสามารถเปลี่ยนมือขายได้ เกิดกระบวนการกว้านซื้อที่ดิน ที่มีนายทุน นักการเมืองระดับชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยผ่านนักการเมืองท้องถิ่น กว้านซื้อที่ดินโดยมีกระบวนการปั่นราคาที่ดินเพื่อค้ากำไร โดยนายหน้ามีทั้งนักการเมือง และผู้นำท้องถิ่นบางคน ส่งผลทำเกษตรให้เกิดการสูญเสียการถือครองที่ดินตนเอง บางคนก็รับจ้างในที่ดินตนเอง บางคนก็กลับภูมิลำเนา ไปซื้อที่ดินที่อื่นๆ และบางรายเข้าไปทำงานเมือง	-ดำเนินการตามมติ ครม. เมษายน ปี 40 ที่เห็นชอบให้ปรับปรุงแนวเขต 8 จุด ที่ดำเนินการกันออกจากเขตอุทยานฯ รวมเนื้อที่ 21,135 ไร่ ของทับลาน และทำต่อเนื่องตามมติ มิ.ย. 41 ซึ่งเป็นมติที่ขยายให้ดำเนินการทั่วประเทศ -อำเภอวังน้ำเขียวโดยนายอำเภอวังน้ำเขียวในฐานะคณะทำงานสำรวจรังวัดปรับปรุงแนวเขตอุทยานแห่งชาติทับลานได้ร่วมกับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทำการสำรวจแนวเขตโดยขยับแนวเขตที่ทับพื้นที่ทำกินชาวบ้านออก (รายละเอียดตามรายงานคณะกรรมการปรับปรุงเขตพื้นที่ป่าไม้ระดับจังหวัด นครราชสีมาเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2551 ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งของชาวบ้านและส่วนราชการ และไม่มีการจับกุมดำเนินคดีประชาชนอีก แต่ไม่มีการออก พรก. เพราะหาโซนจังหวัดอื่นๆ ยังไม่เสร็จเรื่องจึงยังค้างอยู่ ซึ่งต่อมา ปี 2543 มีการยกเลิกการทำแนวเขตดังกล่าวโดย รมต.สุวิทย์ ทำให้นาสู่ความขัดแย้งอีกครั้ง

ช่วงเวลา	นโยบายการพัฒนา และป่าไม้ที่ดิน	สถานการณ์ที่ดิน-ป่าไม้ และการบังคับใช้กฎหมายนโยบายในพื้นที่	วิถีชีวิต รูปแบบการผลิต การถือครองและการกระจาย การถือครองที่ดิน (รูปแบบสิทธิในที่ดิน)	ประเด็นตั้งเครียด/ความขัดแย้งในการใช้ที่ดิน (ตัวละคร บทบาท และประเด็น)
ปี 2554-ปัจจุบัน ความขัดแย้งรุนแรงโดยการรื้อถอน	-อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ นายดำรง พิเดช มีนโยบาย ยึดคืนผืนป่า โดยเฉพาะในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	-	-เกิดความขัดแย้งรุนแรงระหว่างรัฐกับผู้ประกอบการ และชาวบ้านที่อยู่เดิมก็ได้รับความเดือดร้อนจากความขัดแย้งดังกล่าวในการประกอบอาชีพ -กระแสการท่องเที่ยววังน้ำเขียวชบเซา	-เจ้าหน้าที่ป่าไม้ดำเนินตรวจยึดจับกุมโดยยึดแผนที่แนวเขตเดิมตามปี 2524 -วันที่ 20 ธันวาคม 2554 เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทับลาน ได้ทำการทุบรีสอร์ทซึ่งได้ดำเนินคดีถึงที่สุดแล้ว จำนวน 2 แห่ง -เกิดการประท้วงปิดถนนเส้น 304 ในวันที่ 19-20 ธันวาคม 2554 และได้ทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีผ่านผู้ว่าราชการจังหวัด -ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554- เดือนมกราคม 2555 มีจำนวนคดีจับกุมโดยสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 8 นครราชสีมา ในเขตป่าไม้โซน C ผังวังน้ำเขียว ต. วังหมี จำนวน 38 คดี กำลังดำเนินการตามมาตรา 25 แห่ง พรบ. ป่าสงวนแห่งชาติ 2507 -วันที่ 10-14 มกราคม 2555 เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติจากทั่วประเทศได้เข้าตรวจสอบพื้นที่ที่ทับซ้อนอุทยานแห่งชาติทับลานตามแนวเขต พ.ศ. 2524 ต.ไทยสามัคคี ต.วังน้ำเขียว และเข้าแจ้งความร้องทุกข์ดำเนินคดีกับประชาชนอีกจำนวน 139 ราย ซึ่งพนักงานสอบสวน สภ.วังน้ำเขียว

ช่วงเวลา	นโยบายการพัฒนา และป่าไม้ที่ดิน	สถานการณ์ที่ดิน-ป่าไม้ และการบังคับใช้กฎหมาย นโยบายในพื้นที่	วิถีชีวิต รูปแบบการผลิต การถือครองและการกระจาย การถือครองที่ดิน (รูปแบบสิทธิในที่ดิน)	ประเด็นตั้งเครียด/ความขัดแย้งในการใช้ ที่ดิน (ตัวละคร บทบาท และประเด็น)
				ได้รับแจ้งความไว้ -วันที่ 18-21 มกราคม 2555 คณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เดินทางรับทราบข้อมูล จากพื้นที่ และเสนอแนวทางแก่ประชาชน และผู้ประกอบการไว้ 2 แนวทางคือ) ให้ ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เพราะปัญหา เกิดขึ้นจากความล้มเหลวของภาครัฐ ความ ไม่ต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา และนโยบาย เปลี่ยนแปลงบ่อย 2) แก้ไขปัญหาตามสภาพ ความเป็นจริงของพื้นที่ โดยจำแนกพื้นที่ แลกลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อ แก้ไขปัญหา